

Њ. Е. Басел Салах^[1]

Амбасадор Арапске Републике Египат
у Републици Србији

УДК 327(497.11:620)"1908/..."

Кратко саопштење

Примљен: 21.11.2022.

Прихваћен: 22.11.2022.

doi: 10.5937/napredak3-41299

Египат и Србија: богата историја и светла заједничка будућност

Сажетак: Египат и Србија одржавају дипломатске односе још од њиховог успостављања између Египатског Кедивата и Краљевине Србије 1908. године. Следеће године биће обележено 115 година од успостављања дипломатских односа између две пријатељске државе. Обе земље имају изванредне односе иако постоји велики простор за унапређење билатералне сарадње у многим областима. Изузетни односи Египта и Србије засновани су на чврстим везама успостављеним у новијој историји које су укоренење у карактеристичним и идентичним погледима на будућност њихових земаља и народа и циљевима који се желе постићи. Посебно су ти односи били развијени у време председника Насера и Тита, јер су тада две земље, које су имале велику улогу у успостављању Покрета несврстаних, заједно сарађивале за добробит целог независног и слободног света.

Кључне речи: дипломатски односи, економија, култура, председничке посете, заједничка будућност, Египат, Србија

Недавна посета Њ. Е. Абдела Фатаха Ел Си-сија, председника Арапске Републике Египта, Србији, од 19. до 21. јула 2022. године, јасан је показатељ неговања пријатељских веза и спремности обе земље да дају снажан подстицај билатералним односима у свим сферама. Ова посета Србији није била значајна само зато што је прва посета једног египатског лидера после више од 35 година већ је имала и суштински значај за постављање чврсте основе многим институцијама са обе стране за изградњу и одржавање успешног економског партнерства.

Србија је у Арапској Републици Египту призната као прва држава у региону Балкана, фактор мира и стабилности у том делу Европе и држава која истински поштује политику независности и самосталности како на унутрашњем, тако и на спољашњем плану. Египатски напори за остваривање безбедности и стабилности у регионалном окружењу, као и труд усмерен на учвршћивање мостова сарадње између афричких, арапских и европских земаља, увек се могу ослонити на пријатељску и братску земљу као што је Србија, која ће пружити помоћ када је то неопходно. Због тога постоје пријатељи...

[1] egemb@sbb.rs

Фотографија 1: Посета председника Југославије Јосипа Броза Тита Египту:
на свечаној вечери коју је приредио премијер Гамал Абдел Насер, Каиро, 28. 12. 1955.

(Фото-архив Јосипа Броза Тита, Музеј Југославије)

Египат и Србија традиционално одржавају дипломатске односе, који су између Египатског Кедивата и Краљевине Србије успостављени 1908. године. Обе земље задовољне су изузетним односима, али постоји и огроман простор за унапређење билатералне сарадње у многим областима. Изванредни односи између Египта

и Србије у новијој историји почивају на чврстим везама које су засноване на препознатљивим и истоветним погледима на будућност две земље и народа и циљевима који се желе постићи. Посебно су ти односи били развијени током председничких мандата Насера и Тита, јер су ове две земље, које су имале значајну улогу у оснивању

Покрета несврстаних, удружено сарађивале у корист целокупног независног и слободног света.

Нераскидиве везе између Србије и Египта представљале су чврст темељ током последњих неколико деценија, упркос многобројним међународним и регионалним превирањима, која су у разним облицима и на различите начине утицала на обе земље. Ове године су се Египат и Србија сагласили да очувају сарадњу између Каира и Београда ради учвршћивања економских, друштвених и културолошких веза, оправдавајући тиме ниво узајамних политичких односа.

Обе земље у протеклих неколико година заједно раде на подстицању економске сарадње како би истакле кључне сегменте у светлу великих кооперативних потенцијала на њиховим појединачним тржиштима. Египат се, на пример, усредсређује на два главна механизма за унапређење билатералне сарадње са Србијом. Први је државни механизам на чијем челу је Заједнички комитет за техничку и научну сарадњу, чијој ће 19. седници у Каиру присуствовати велики број главних египатских и српских министара и расправљати о могућностима економске сарадње између две земље. Други механизам је приватни сектор за који је задужен Египатско-српски заједнички пословни савет, који ће се први пут састати у складу с договором који су постигле две земље.

Економске везе: област за унапређење и подстицање односа

Билатералне економске односе између Египта и Србије последњих година учвршћавају сталне узајамне посете. На пример, српски министар

пољопривреде, шумарства и водопривреде посетио је Египат 2019. године, а председник Владе Војводине посетио је Александрију у мају 2021. године, уз три посете Скупштине града Јагодине Хургади у априлу и октобру 2021. и у априлу 2022. године. У име Египта, гувернер Јужног Синаја посетио је Београд у јулу 2021; гувернер Александрије посетио је Србију у септембру 2021, док је заменик министра туризма и антиквитета Египта био гост Србије два пута, у фебруару и децембру 2020, а организовано је и неколико посета за египатске привреднике. Током 2021. и 2022. године уприличено је неко-

| 9

лико посета током којих су одржани састанци са функционерима и приватним компанијама у Београду и Нишу. Осим тога, неколико компанија из пољопривредног сектора, као и увозно-извозних компанија из Александрије посетило је Међународни пољопривредни сајам у Новом Саду и одржало састанак са новосадским функционерима у вези са уговорима о сарадњи између Александрије и Новог Сада. Наше пријатељство засновано је на дуготрајним односима. Покрет несврстаних био је катализатор да до изражаја дођу наши слични погледи на међународну заједницу и наше поштовање међународног права и традиције. Исто тако, додатно нас повезује туризам јер је Египат познат по монументалним локацијама и изузетној клими током читаве године, као и јединственом географском положају, па је самим тим наша земља главна дестинација у плановима већине путника и пустолова. Осим тога, поносимо се тиме што смо добро припремљени да дочекамо туристе без обзира на доба године.

Фотографија 2: Посета председника Египта Гамала Абдела Насера Југославији: сусрет са грађанима Љубљане, 12. 7. 1958.

(Фото-архив Јосипа Броза Тита, Музеј Југославије)

Египат је једна од најбољих дестинација за туристе из Србије. Број српских туриста који долазе у Египат нагло се повећао у последњих неколико година. Године 2021, на пример, број српских туриста у Египту повећан је за готово 90% у поређењу са 2019. годином. Зимска сезона полако почиње, а много српских туриста одлучило је да проведе новогодишње и божићне празнике у Египту. Обала Црвеног мора постала је главна дестинација за туристе из Србије.

Велики потенцијал за унапређење економских односа између Египта и Србије такође лежи у области пољопривреде, трговине пољопривредним производима, инвестицијама, као и информационим и комуникационим технологијама. Желимо да подстакнемо привреднике из обе државе да искористе бројне могућности у областима пољопривреде, туризма, здравства, грађевинске и машинске индустрије.

Басел Салах

Египат и Србија: богата историја
и светла заједничка будућност

Фотографија 3: Посета председника Арапске Републике Египат Абдела Фатаха Ел Сисија Србији, Београд, јул 2022. године.
(Фото Танјуг)

Култура: област коју одувек делимо

Српска култура је веома блиска арапској и египатској култури. То се огледа у храни, музици, традиционалној ношњи, а посебно у топлини и гостопримству народа. На обе стране одувек је постојала снажна жеља за организовањем бројних културних активности за истакнуте представнике Египта и Србије у филмској ин-

дустрији, музици, позоришту, фотографији, сликарству, фолклору, модерном плесу, класичном балету, вајарству и осталим гранама уметности. Показало се да је то заједнички језик којим говоре наше две нације, што је утицало на још чвршће међусобно зближавање. Било нам је задовољство да културним посленицима из Србије омогућимо учешће на неколико важних догађаја у Египту, пре свега на Фестивалу фолклора у Асуану.

Међу поменутиим културним догађајима јесте и вече насловљено „Допринос Каира обогати-вању исламске културе: архитектура, калиграфија и антиквитети“, чији је домаћин била Исламска заједница Србије. Прослава је обухватила изложбу три збирке од 60 фотографија коју је припремило египатско Министарство културе. На изложби су се нашла ремек-дела архитектуре џамија, арапске калиграфије и исламске уметности, заједно са документарним филмовима о Музеју исламске уметности у старом Каиру.

Осим тога, Египат је организовао турнеју египатског пијанисте Мохамеда Шамса у четири града у Србији, укључујући и Београд.

Зашто је Египат значајан за Србију

Египат је 2017. покренуо амбициозан програм економских реформи који подразумева интеграцију друштвене правде и преусмеравање субвенција најосетљивијим и најсиромашнијим категоријама становништва. Међународни монетарни фонд (ММФ) у својим извештајима бележи значајно унапређење економских услова у Египту од почетка програма реформи, укључујући либерализацију девизног курса, убрзану стопу раста, смањење спољашњег дуга и финансијског дефицита и повећање девизних резерви.

Египат је такође успео да промени свој образац потрошње и од потрошачке државе постао је продуктивна држава. Египатска влада остварила је револуционарни развој у областима логистичких и инфраструктурних услуга, а заслужна је и за велике пројекте у области транспорта, саобраћаја и комуналних услуга. У области инвестиција је египатска влада предузела низ мера

за унапређење инвестиционе климе тако што је поједноставила процедуре и законе за локалне и стране инвеститоре, а истовремено ревидирала и изменила старе законе о инвестицијама, у складу са обимом капацитета и прилика које Египат нуди страним инвеститорима. Египат радо дочекује све инвеститоре чији су циљ преношење и примена напредних технологија и индустрија. Египатска влада обезбеђује разне олакшице за поменуте инвестиције.

Нова административна престоница: икона према којој се треба управљати

Изградња новог града измениће инфраструктуру Египта и започети нову еру модернизације. Он ће служити као нови центар за зграде владе, министарства, амбасаде, универзитете и корпорације, који ће бити средиште државне привреде. Биће изграђен на 168.000 ари, што је површина Сингапура. Предвиђа се да ће по завршетку града у њему живети 6,5 милиона становника, а очекује се понуда од два милиона радних места.

То ће бити комплетно опремљен град са тржним центрима, квалитетним стамбеним простором, целокупним системом за дигиталну трансформацију и са неколико напредних инфраструктурних пројеката. Припреме су у току, а држава ради на томе да победи време и представи нови град. Биће то архитектонска икона која ће доказати вредност египатске државе. Исто тако, овим ће се стати на пут једном од највећих проблема с којим се Каиро суочава, а то је пренасељеност.

Басел Салах

Египат и Србија: богата историја
и светла заједничка будућност

Фотографија 4: Поглед на традиционални и модерни Каиро.

(Фото pexels.com)

Србија: важан савезник

Политичка размена између ове две земље увек је на врхунцу. Египатски министар иностраних послова Њ. Е. гдин Самех Шукри посетио је Београд у новембру 2018, док је српски министар иностраних послова гдин Селаковић посетио Египат у августу 2021. године. Између ове две званичне посете предузете су бројне активности у билатералним односима између ове две земље. На пример, од маја до августа 2021. из Србије су

сваког месеца организоване посете Египту на министарском нивоу: прво је у посету отишао председник Владе Аутономне Покрајине Војводине гдин Игор Мировић, у мају, затим заменица премијера и министарка културе и информисања гђа Маја Гојковић у јуну, заменик премијера и министар одбране гдин Небојша Стефановић у јулу, који су се састали са својим колегама у Египту, да би се на крају председник Парламента састао са египатским председником Ел Сисијем. Овако интензивне посете на високом нивоу од-

ражавају посвећеност и ангажованост Египта и Србије у даљем развоју билатералних односа у свим областима.

Недавна посета Њ. Е. Абдела Фатаха Ел-Си-сија, председника Арапске Републике Египта, Србији, од 19. до 22. јула 2022. године, јасан је показатељ неговања пријатељских веза и спремности обе земље да дају снажан подстицај билатералним односима у свим сферама. Ова посета Србији није била значајна само зато што је прва посета једног египатског лидера после више од 35 година већ је имала и суштински значај за постављање чврсте основе многим институцијама са обе стране за изградњу и одржавање успешног стратешког партнерства. То несумњиво стоји у заједничкој декларацији о стратешком партнерству две земље коју су донела два председника. У оквиру посете потписано је више меморандума о разумевању из многих области, одржан је како билатерални Пословни форум, тако и заједнички Египатско-српски пословни савет, што је дало прилику многим египатским и српским привредницима да разговарају и открију обећавајуће области и започну нову фазу билатералне економске сарадње између Египта и Србије.

Регионални и међународни изазови... Шта предузимамо

Између Србије и Египта одржавају се одлични односи, али се они и унапређују. Ова сарадња огледа се у директној вези између безбедности у Европи и ситуације на подручју Блиског истока и Северне Африке. Током своје историје Египат је доживео разне изазове и сукобе који су стајали на путу његовог развоја. Земља је морала да пре-

вазиђе све те тешкоће, о чему сведоче догађаји од 2011. године, и да се суочи са регионалним и међународним дешавањима, користећи свој неприкосновени географски положај који је највише допринео развојном процесу.

Упркос томе, и даље постоје регионални изазови. Ни после 80 година није решено палестинско питање. Египат потврђује да је обострано решење сукоба између Израела и Палестине неопходно за целокупни мир у региону. Египат је чврсто посвећен омогућавању и подржавању свих напора чији је циљ постизање праведног и трајног мира на Блиском истоку у складу са међународним правом, релевантним резолуцијама Савета безбедности Уједињених нација и договореним параметрима.

Наглашавамо значај мировних споразума између арапских држава и Израела, укључујући недавно потписане договоре, који доприносе обостраном решавању палестинско-израелског сукоба и постизању свеобухватног и трајног мира. Само се обостраним решењем, које гарантује независну и одрживу палестинску државу у складу са одлукама од 4. јуна 1967. и резолуцијама Савета безбедности Уједињених нација, која живи упоредо са безбедним и признатим Израелом, могу испунити тежње Израелаца и Палестинаца, а самим тим и постићи праведан и стаалан мир.

Сматрамо да је неопходно остварити обострано решење јер је оно подједнако у интересу Палестинаца и Израелаца у покушају стварања две мирољубиве и демократске државе, које ће живети једна поред друге и повољним окружењем допринети регионалном миру и стабилности.

Фотографија 5: Велика Сфинга, највећа монолитска статуа на свету, чувар пирамида на платоу Гизе.

(Фото piqsels.com)

Египат позива обе стране да се уздрже од једностраних мера којима се подрива будућност праведног и трајног решења овог сукоба, а такође наглашава потребу за прекидом свих активности насељавања, укључујући и Источни Јерусалим, у складу с релевантном резолуцијом Савета безбедности УН. Слажемо се да политика насељавања изградњом и ширењем насеља, као и конфискације палестинских грађевина и имовине, представља кршење међународног права и подрива одрживост обостраног решења.

Подсећамо колико је значајно одржавати историјски и правни статус кво светиња у Јерусалиму. У том погледу, наглашавамо значај историјског хашемитског старатељства над светињама у Јерусалиму.

Либија је још један регионални изазов. Египат је посвећен стабилности суседне и братске Либије. Ангажовани смо у свим локалним, релевантним регионалним и мултилатералним процесима који за циљ имају проналажење трајног политичког решења за ситуацију у Либији.

Египатска влада подржала је либијске државне институције у преузимању својих одговорности и улога, што је довело до одржавања председничких и парламентарних избора у Либији и завршетка прелазне фазе, те омогућило либијском народу да изабере своје вође и представнике. Пружили смо подршку свим либијским партијама да се уздрже и избегну све кораке који би могли да изазову насиље, и истакли смо значај дијалога за благовремено одржавање председничких и парламентарних избора у Либији.

16 | Украјина... Криза за све нас

Криза која је у току у Украјини показала је да је свет подељен између земаља Запада и Европске уније, с једне стране, и Руске Федерације, с друге стране. Египат и Србија имају сличну спољну политику у погледу ове кризе и обе земље понављају колико су значајни територијални интегритет Украјине и мирно решавање спора. Египат је такође позвао на мирољубиво и дипломатско решење и одбио увођење економских санкција ван система УН у светлу претходних искустава у свету, која су довела до великих економских и хуманитарних последица.

Египат је гласао за резолуцију Генералне скупштине УН од 2. марта којом се осуђују руске војне операције у Украјини, као и за резолуцију Генералне скупштине УН од 24. марта у вези са омогућавањем приступа помоћи. Египат се уздржао од гласања за резолуцију Генералне скупштине УН у вези са суспендовањем Русије из Савета за људска права, на основу египатске спољне политике која раздваја политичке и техничке међународне форуе.

Економска анализа јасно показује негативне утицаје кризе у Украјини на глобалну економију који су, природно, додатно погоршани пандемијом ковида 19, као и глобалним таласом инфлације који је донео повећање цена хране и осталих основних потроштина. Економска ситуација ће се погоршати широм света уколико текућа криза потраје. Украјина је главни светски извор пшенице, кукуруза и јечма и немогућност увоза ових житарица повећаће цену основних потроштина и довести до повећања цене меса и млечних производа. Египат је већ погођен недостатком прехранбених намирница, нарочито пшенице, јер се 80% пшенице увози из Русије и Украјине.

Иако је криза у Украјини утицала на Египат као на највећег увозника пшенице из Русије и Украјине, египатска влада је пре почетка кризе усвојила политике за проналажење алтернативних извора ради смањења зависности од увоза пшенице и житарица. То је помогло да се умањи утицај ове кризе на обезбеђеност Египта храном, јер земља сада има довољно стратешких залиха основних намирница. Од почетка рата у Украјини Египат комуницира са одређеним бројем земаља које имају вишак неке робе, нарочито пшенице, да би се обезбедили други извори као алтернатива Кијеву и Москви. Међу тим земљама, наравно, предњачи Србија.

Шта можемо да учинимо у вези са животном средином

Климатске промене постале су један од највећих изазова са којима се свет суочава у последњих неколико година. Имајући у виду

Фотографија 6: У Долини краљева се врше археолошка и египтолошка истраживања још од краја 18. века. Долина је постала позната почетком 20. века када је откривена Тутанкамонова гробница.

(Фото pexels.com)

међународну улогу Египта, он ће бити домаћин Конференције УН о климатским променама (COP27) у Шарм ел Шеику од 6. до 18. новембра 2022. године, у име читавог афричког континента. Ова одлука донета је на Конференцији (COP26) која је 2021. године одржана у Великој Британији.

Став Египта јесте да постоји потреба да се са обећања и могућих доприноса хитно пређе на извршавање и спровођење путем благовремених и холистичких активности на глобалном

плану, што истиче наука и потврђује политичка посвећеност из Париза и касније из Глазгова да би се постигао циљ и отопљавање ограничило на један и по степен и омогућило да останемо знатно испод два степена.

Египат се припрема да покрене две иницијативе у вези са међународним напорима. Прва је Акција за воду и климу, која ће подстаћи инклузивну сарадњу и позабавити се водом као кључем за прилагођавање и контролисање климатских промена. Друга иницијатива је

Храна и пољопривреда за одрживу трансформацију (FAST), која има за циљ повећано финансирање пољопривредних и прехранбених система у вези са климатским променама до две трећине од укупног удела до 2030. године, при чему би минимум две трећине требало да буду намењене прилагођавању у земљама у развоју.

На унутрашњем плану, Египат је покренуо неколико националних стратегија и иницијатива у вези са заштитом животне средине, међу којима је Национална стратегија за зелену економију из 2016. године, у партнерству са Програмом УН за животну средину (UNEP). Ова стратегија има за циљ постепени прелазак на зелену економију, са посебним нагласком на четири кључне области: водопривреду, пољопривреду,

отпад и енергетику, док се очекује реализација 28 пројеката у 13 државних институција.

Завршна реч

Србија је у Арапској Републици Египту призната као прва држава на Балкану, фактор мира и стабилности у том делу Европе, држава која истински поштује политику независности и самосталности, како на унутрашњем, тако и на спољашњем плану.

Египатски напори за остваривање безбедности и стабилности у регионалном окружењу, као и труд усмерен на учвршћивање мостова сарадње између афричких, арапских и европских земаља, увек се могу ослонити на пријатељску и братску земљу као што је Србија, која ће пружити помоћ када је то неопходно. Због тога постоје пријатељи...

H.E. Bassel Salah

Ambassador of the Arab Republic of Egypt
to the Republic of Serbia

Egypt and Serbia: rich history and bright shared future

Summary

Egypt and Serbia have maintained diplomatic relations ever since their establishment between the Khedivate of Egypt and the Kingdom of Serbia in 1908. Next year will be the 115th anniversary since the beginning of the diplomatic relations between these two friend states. Both countries have excellent relations, although there is a huge space for improving bilateral cooperation in many areas. Exceptional relations between Egypt and Serbia are founded on strong connections from recent history, which are deeply rooted in characteristic and identical views of the future of their countries and nations, and the goals to be achieved. These relations were particularly developed during the presidential mandates of Nasser and Tito, because these two countries, due to their significant role in the formation of the Non-Aligned Movement, cooperated for the welfare of the entire independent and free world.

Keywords: diplomatic relations, economy, culture, presidential visits, shared future, Egypt, Serbia